

Szerkesztőség
Arad, Acsoy-palota.
Kiadóhivatal:
Dulv. Regele Ferdinand 2A
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Egyes szám ára 2 lei, vasárnap
3 lei. Bucarestben 50 banival
több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
Egész évre ... 480 Lei.
Fél évre ... 240 Lei.
Negyed évre ... 120 Lei.
Havonta ... 40 Lei.
Hirdetések díjazás szerint

Feléttes szerkesztő:

Károly József.

Cens. I. NICHIN.

Kelet történelmi földrengése.

Japán a földrengések országa. Tudós professzorok állítják, hogy Japán földje egy pillanatig sem pihen és a már egyszer végigrezdült mozgást nyomon kíséri egy másik rezdülés. A tokiói egyetemi megfigyelő-állomás szeizmográfja, amely ma már romokban hever, a legcsekélyebb rázkódást is jelezte s amióta fennáll — így mondják a tudósok — nem múlt el egyetlen nap sem, hogy legalább egy földrengést Japán területén ne jegyzett volna fel. Hegyek sülyedtek el és támadtak föl, tengerek csaptak ki a szárazra és sodorták magukkal az élt és az élettelen. Tokio népe az utolsó évtizedekben a föld fenyegető morajtását meglehetősen könnyen nézte. Negyven esztendővel azelőtt volt az utolsó földrengés Japánban, amely arányában talán többet jelentett a köznapinál. Tíz perc alatt kétszáz ezer embert ölt meg Tokióban ez az istencsapás és azóta Japán földje csak nyugtalan morgásokban érezte a természet kisubbanására váró örök erejét.

Évek suhantak el és ha a földet nem rázta meg semmi, megrázkódtatta Japánt a történelem. Az orosz-japán háború és a világháború Japánt a történelem előterébe tolták s amíg egyfelől tudományos könyvek, újságcikkek és történelmi dokumentumok hívták föl Európa figyelmét a közeli „sárga veszedelemre”, amíg kitűnő taktikusok politikai proféták komoly bizonyítékokkal igyekeztek megvilágítani a világ legközelebbi konfliktusát, a japán-amerikai háborút, addig másfelől a sárga veszedelem Európában alig mutatkozott másképpen, mint néhány többé-kevésbé jóslókerült operettmelódiaiban és japáni tárgy exotikus drámáiban és színműben. Ezenközben kurtára nyírt hája, kereszemű, okos japán fejek hajoltak a külföldi egyetemek padjai fölé és mosolyogva jártak Berlin és Páris utcáin a japán diákok, akikről írva van, hogy mindig mosolyognak, akkor is, ha haragszanak, akkor is, ha gyászolnak. S Japán nagyhatalom lesz, hajóhadától retteg Amerika s ezek a diákproféták európai ruházatuk belső zsebében a berlini, vagy párisi doktori diplomával, lelkükben az európai internacionális csirálának és Baddja tanainak különös vegyületével határozatnak az obligát, cseresznyevirágos házak alá és mint a tokiói egyetemi megfigyelő szeizmográfja, úgy jelzik lelkükben népiük felé a nagy hódító hadjáratot, amelyvel Kelet elsői nyugatot.

Versailles, Sevres és Genua hékkeltető és konferenciázó asztalainál ott ülnek a japán diplomaták és beleszólnak a német leszerelés kérdésébe, a görög-török

konfliktusba, sőt legutóbb talán egy-két nappal a hatalmas világot kétségbeejtő kataklizma előtt még a korfui megszállás dolgába is. S a tokiói egyetemi megfigyelő legfelsőbb régióban három nappal ezelőtt inogni kezd a szeizmográf, a tenger megint a szárazra csap gyorsvonatok szaladnak egymásnak, élő embertestek percek alatt üszkös ronccsá égnek, menekül a császár, rombádól Tokio és Yokohama, három millió halottat jelent a táviró, számokban ki nem fejezhető értékek pusztulnak el, mire Keletről két a nap és azok a japán lapok, amelyeknek nyomdáját a déli tartományokban megkiméli a földrengés, jelentik, hogy ezt az országot évtizedeken belül nem lehet újraépíteni, a károkat nem lehet a világ meglevő valutáinak egyikével sem kifizetni és Japán beláthatatlan időre elvesztette nagyhatalmi jellegét.

Az ország, amely páholyból nézte a világháborút, amely pontosan szálította a hadiszereket a szövetségeseknek, nem a világháború katasztrófája árán pusztult el, hanem a természet ereje lökte bele a megsemmisülésbe. Lehet, hogy most lehull az a sárga álarc, amely alá Japán bálulatos önmuralommal temette el az érzelmét, hogy a vérré vált tradíciós keleti udvariasság következményeinek eleget tegyen. Talán most könnyekbe és jajgatásokba facsarodik a japán mosoly, a nemzeti szellemnek ez a karakterisztikus kifejezése, egy furcsa torzvonás a japán hősök megismeréséhez. Mert Japán tud meghalni, mert Japán nem fél a haláltól, mert Japán még ma is hisz abban, hogy a földrengés által elpusztult három millió halott szelleme vezetni fogja az élőket. Ez a kataklizma talán mégis föltépi a japán lelkek megtörhetetlen hitét és bátorságát, a halállal szemben. Egy magyar utazó azt kérdezte az orosz-japán háború főjező Kobavasi tábornok feleségétől, aki a háborúba induló férjéről minden különösebb könyörgetés és megrázkódtatás nélkül búcsuzott el, hogy akkor sem sirna, ha a tábornok meghalna a harctéren? Vagy győzünk felelet az asszony, vagy nem marad egy Japán sem életben, aki az ellenség föl letiprott hazája meggyalázását túlné.

Most életben maradtak, akik láthatják azt a szörnyű pusztulást, amelyet a föld misztikus bosszúja okozott. Buddha paradicsomában három millió japán halott ad egymásnak találokzót. Japán fehérbe öltözik. Eddig csak azok a menyasszonyok öltöztek fehérbe a távol Keleten, akik elfiagyták szüleik ott honát, hogy férjhez mehessenek. Fehér ruhát öltöztet, mert Japán-

ban fehér a gyász színe és gyász a lánynak az, ha idegen férfilhez adják nőül. Most férfiak, nők, asszonyok, a császár és a miniszterek bizonyára mind fehér ruhát öltönek.

Japán fehérbe öltözik, mert gyászol. A katasztrófa, amely máror-holnapra érte, Tokionak, Yokohamának, császárok palotáinak, szigetek elsüllyedésének, kikötővárosok eltűnésének, vonatok összeütközésének, tragikus és jajgató egyvelegét jelenti, egyebet is demonstrál. Japán a földrengés

az európai politika koncertjében lezcsitotta a keleti primhegedűs szerepét. Az előrehaladó, a történelem legszélső horizontja felé vágató Japánt a föld szelleme le-törte a történelem éléről. Évtizedekre eltörlődött a japán-amerikai konfliktus kérdése és talán évszázadokra annak az elsőpró áramlatnak a problémája, amely nyugatra indult. Japán a fehér gyászruhákban nemcsak hárommillió halottat temet, de temeti a történet jövőjét is.

Fekete Tivadar.

Felszabadulnak az összes lakások.

(Az új lakástörvény csak a tulzott házbéreket korlátozza.)

Bucurestiből táviratozzák: Florescu igazságügyminiszter felhívást küldött a háztulajdonosok és a lakók szövetségéhez, amelyben felszólítja őket, hogy az új lakbértörvényre vonatkozó észrevételeiket és kívánságaikat foglalják memorandumba és terjesszék sürgősen az igazságügyi miniszterium elé. A miniszter a most készülő törvényjavaslatban figyelembe fogja venni a két szövetség előterjesztéseit. Jól informált helyen úgy tudják, hogy az új törvényjavaslat

csakis a katonáknak és köztisztviselőknak fog kedvezményeket biztosítani. Az összes többi kérdésben úgy a kislakásokra és a nagylakásokra, mint az üzlethelyiségekre nézve a kormány visszaadja a háztulajdonosoknak a szabad rendelkezési jogot. Csak a lakbérekre állít fel az új törvényjavaslat bizonyos korlátozásokat, amennyiben meghatározza, hogy a tulzott házbérekövetelések az újszora-törvény határozományai szerint birtokosok.

Háború készül a Balkánon.

(Albánia fegyverkezik. — Görög és szerb betöréstől tart. Beszűntetik a határ kijelölését.)

Az albániai olasz határmegállapító bizottság megvilágolása lángba készül borítani a Balkán déli részét. A görög-olasz konfliktus mellett albán-montenegrói konfliktusra is el lehetnek a nagyhatalmak készülve és ma a helyzet az, hogy semmilyen nemzetségbeli határmegállapító bizottság élete percig sem biztos. Albániában őrtási az izgalom, mert ez a kis ország görög-szerb betöréstől tart. Albánia mozgósított és nagyobb osztagokat küldött a görög határra. A Balkán politikájának erről a szenzációs fordulatról az alábbi következő táviratok számolnak be:

Rómából táviratozzák: Az új albán határmegállapító bizottság jugoszláv delegátusa sürgősen kérelmezte a bizottság francia ezredeselnökétől, hogy halasszák el a határjelző cölöpöknek Szkutari-tól északra való kitűzését, mert a montenegróiak nem tárik, hogy az ottani határsávot Albániának engedjék át. Ha ez nem történék meg, egy a jugoszláv Kormány képtelen biztosítani a francia missziók sértetlenségét. Ez az eset egész Albániában nagy izgalmat idézett elő. Tirsában nagy az elkeseredés, mert attól tartanak,

hogy görög-szerb betörés készül, amely felforgatná az egész helyzetet.

Rómából táviratozzák: Albániában állandóan nagyobb osztagok vonulnak fel a görög határ felé.

A trónörökös Aradon.

(Szeptember végén sportünnep lesz.)

Az aradi Gloria sportegyesület szombatra és vasárnapra tervezte újonnan épített tribünének felavatási ünnepélyét, amelyre a trónörökös is bejelentette részvételét. Ma délelőtt a trónörökös megbízásából dr. Avramescu Vazulhoz, az aradi sportszövetség elnökéhez a következő távirat érkezett:

— Öfelsége, a trónörökös óhaja az, hogy a sportünnepségeken megjelenjen. Elfoglaltsága miatt azonban csak szeptember végén jöhet, amikor értesíteni fogjuk önöket. Kérjük az ünnepségek elhalasztását. Colonel Condescu, a trónörökös szárnysegéde.

A távirat a simai Peles-kastélyból érkezett. Az aradi sportszövetség ma este ülést tartott, amelyen meghatározták a tribünfelavatási ünnepségek teljes programját.

Millió jutalom az ügyészeknek

(Mit akar a magyar igazságügyminiszter? — Az ügyészek nem fogadják el a milliókat. — Nem jutalomért keresik az igazságot.)

(A Közlöny budapesti tudósítójától.) Nagy Ernő magyar igazságügyminiszter három egy-egy milliót tűzött ki azoknak az ügyészeknek a jutalmazására, a kiknek sikerült egy vagy más nagy árdrágítót — elítéltetni. — Az ügyészségen egymás között az ügyészek óriási megbotránkozással tárgyalták az igazságügyminiszter rendeletét. Az ügyészi kar egyik legelőkelőbb tagja a következőket mondotta:

— Nem illik igazságügyi funkcionáriusoknak kritikát gyakorolni legfőbb hivatali felettesének az igazságügyminiszternek ténykedésén; de ez a rendelet, melynek nem hinném, hogy mása volna az európai igazságszolgáltatásban, mégis csak olyan valami, amit szokatlan, furcsa, mondhatnám, szinte láthatatlan rendelkezése miatt az érdekeltek nem hagyhatnak szó nélkül. Az igazságügyminiszter, úgy látszik, régóta nem folytatott kriminális praxist és ez a nagy idő éppen elég volt arra, hogy megfeledkezzen a magyar ügyészi kar nemes és magasított hagyományairól. Mi nem millió jutalomért keressük az igazságot és szigorú vádiratunk elkészítésénél sem a busás fizetés reménysége buzdít, hanem az igazságkeresés.

A büntetőtörvényszék bírái is megbeszélésen vitatják meg az igazságügyminiszter lealázó rendeletét. Az ügyészség tagjai, kivétel nélkül, számszerint mintegy

negyvenen, tegnap megjelentek Sztrache Gusztáv dr. főügyésznél, a budapesti királyi főügyészség elnökénél. — Pálos Hugó dr. főügyész helyettes beszélt az ügyészi kar nevében. Kifejezést adott az ügyészek összesége felháborodásának. Kijelentette mindannyiok nevében, hogy a felajánlott millió jutalmazásokat nem fogadják el és az egész esetet az ügyészi kar méltóságával össze nem egyeztetetők tartják. Arra kérte Pálos főügyész helyettes az ügyészség elnökét, Sztrachet, hogy e felfogásuknak illetékes helyen is adjon kifejezést. — Sztrache Gusztáv dr. válaszában kijelentette, hogy egyetlen pillanatig sem volt kétsége, hogy az ügyészi testületnek ebben a kérdésben ez lesz a felfogása. Nagyon jól esik neki látni, hogy ennek a felfogásnak a kifejezésre juttatása spontán történt. Az ügyészi kar álláspontját a maga részéről vallja, ugyanezek az érzések lakoznak ő benne is és azon lesz, hogy illetékes helyen az ügyészi kar egyenirányu érzéseit tolmácsolja.

Lopás a Hofburgban.

(A milliárdos raktár-őr.)

Bécsből jelentik: A Hofburg díszesebb butorait az állam őrizeti megfelelő helyiségekben mindaddig, amíg Ausztriában meg nem változik a helyzet olyképpen, hogy a Hofburg ismét az államfő rezidenciája lesz. Az utóbbi időben

észrevette a butorok legfőbb ellenőre, hogy minduntalan eltűnik egy-egy szebb darab a raktárból. Régi, nemes stílusú, nagy értékű butordarabok tűntek el egymás után és eddig nem sikerült meg tudni, ki a tolvaj és mi történik az elloptott tárgyakkal. — Most rájöttek, hogy Macek Ödön, a raktár egyik őre a tolvaj. Az utóbbi időben megfigyelték Maceket s a minap tetten is érték. Beismerte, hogy huszonegy esetben követett el a butorok tárból lopást, azt azonban nem árulja el, hogy hova tette a zsákmányt. — Amint megállapított a rendőrség, hogy mindent eladott, mert a vagyona több milliót ér.

Horthy karcagi beszéde

(Friedrich újabb rohamra készül.)

Budapestről táviratozza tudósítónk: A fajvédők újabb offenzívára készülnek a kormány ellen. Az offenzíva megindítására első sorban Friedrich István készül, a ki a következőket mondotta:

— A nemzetgyűlésen akarom megkérdezni a kormányt, — akár interpelláció formájában, akár pedig más címen, — miért akadályozta meg Horthy Miklós kormányzó karcagi beszédének közzétételét a lapokban. Ha pedig azt a választ kapom, hogy a kormány ezt nem akadályozta meg és nem is óhajtja megakadályozni, akkor a beszédet teljes szövegében átadom közzététel céljából a sajtónak.

De nemcsak a karcagi beszédet teszem szóvá a nemzetgyűlésen, hanem a letartóztatott Ébredők ügyét is. A rendelkezéseimre álló pontos adatokkal bizonyítom

be azt, hogy a letartóztatott Ébredők és a kormány között szoros összefüggés volt. És ez az összefüggés nemcsak Budaörsnél, nemcsak a képviselőválasztáskor állott fenn, hanem a képviselőválasztás után is.

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésére tizenöt interpellációt jegyeztek be. Az interpellálók között van Friedrich István, aki Horthy kormányzó karcagi beszéde miatt interpellál, Sándor Pál a MÁV. kezelését teszi szóvá, a többiek a drágaságról, a fővárosi választójegyzékről és a bányászmozgalmakról szólnak. — Vanczák János Stromfeld és társai internálásáról bejegyzett interpellációját valószínűleg nem mondja el, mert valamennyiüket szabadon engedték, dacára azoknak a híreszteléseknek, hogy internálták őket. A létszámcsoökkentési javaslatot minden valószínűség szerint befejezik és azonnal rátérnek a Lendvai-Ulaim mentelmi ügy tárgyalására. Néhány kisebb javaslat letárgyalása után még ezen a héten megkezdődik a nemzetgyűlés kétnapos szünete.

A megszállott Korfu.

(Néhai Erzsébet királyné szigete.)

Korfu szigete, amelyet az olaszok a görögökkel való összetűzésük miatt megszállottak, az ökor óta nevezetes darabja a földnek, a magyaroknak pedig fájdalmas és kedves emléke fűződik hozzá. Korfu szigetén, a Gaszuri hegy kupján építette Erzsébet királyné az Achilleion nevű kastélyt, amelyben sok időt töltött teljes magányban, amikor anyai szívének örökös fájdalmát rejtegette a világ szeme elől. A tengerre néző villa hatalmas terraszát Achilles szobra díszíti, parkjában pedig buján tenyészik Keletnek exotikus virága és dísznövénye. Az Achilleion a királyné halála után Vilmos császáré lett s övé volt a háború idejéig, amíg a görög kormány le nem foglalta.

A sziget területe 593 négyzetkilométer. Hosszúsága 65, szélessége 28 kilométer. Termékeny földjén bőségesen terem buza, szőlő, déligyümölcs, olajfa és palma, de a jó termésen kívül tájainak szépségéért is nagyon értékes darabja a földnek ez a sziget. Harmadfél évezredes múltja rendkívül változatos volt. A sziget népe állandóan hadat viselt a kapzsi szomszédokkal, akik függetlenségére törektek. Fővárosa szintén a sziget nevével viseli s lakosainak száma körülbelül 35 ezer. Népes kikötője nagy külkereskedelmi forgalmat bonyolít le. Római katolikus és görög püspök székhelye és érdekes régi templomai kívül több más impozáns középülete is van.

A fejfájás, szédülés, mellszorulás, szívdobogás oly eseteiben, melyek dugulástól származnak, a FERENC JÓZSEF keserűviz tisztítja az emésztés útját s elhárítja a vértelést.

A mai Berlin.

(A Közlöny berlini tudósítójától.) Az új német kormányban nincsenek mézes-hetei. Nyomban munkához kellett látnia. Lesz-e valami eredménye ennek a lázas munkának, az nagyon bizonytalan. A pillanatnyi csend, ami az új kormányt fogadta, ne tévesszen meg senkit! Az utolsó fordulatok előtt állunk. A német pénz tragédiája befejeződött. A milliókkal, a melyek már nem érnek semmit, senki sem törődik. A kereset, a jó védelem — papírpénzben nem igazat senkit. — Tudomásul veszik, hogy a kormány az új adók kéréseivel hetetlen behajtásával rövidesen 160 millió — papírpénzzel fogja megtölteni pénztárát, de nem hiszik, hogy e papírpénztenger javítani fog a mai helyzeten. A türelmesek talán valami égi csodában hisznek, a türelmetlenek pedig lassan megtanulják, hogy a legjobb — más kérdésekkel foglalkozni. De az alsó néprétegekben terjed — egyre terjed a kivánság, a vágy szabadulni valahogy, minden áron a küzdelmes napok egyforma sívárságából és a kommunista izga-

tás toborzó ereje mindnagyobb eredményekre támaszkodhatik. Nem lehet tudni, hol és mikor fog kirobbanni az utca elégedetlensége, de bizonyos, hogy, mint mindig, a vezetők most sem lesznek urai a szüneteknek. Mindeztalán nem volna nagy baj, hisz itt van Severing, a vaskezű porosz belügyi miniszter, akinek egyúttal szerencséje is van a kommunizmus ellen való harcban. De már nagyobb baj Szászország és Bajorország ellenzékieskedése a berlini középponttal szemben, persze teljesen ellentétes okokból, de mégis azzal az eredménnyel, hogy Drezda és München nemcsak egymással, hanem Berlinnel is farkas szemeket néznek. Tehetetlenek e jelenségekkel szemben, mert Drezdában a kommunisták az urak, Münchenben pedig a jobboldali radikálisok, amely a német szétvárosítást kisebb veszedelemnek tartja, mint a szociálistákkal való együttes kormányzást.

Berlin sem a régi többé. A vas utaknak ezerszázalékos drágítása kit-kit hazakészített nyári üdülésből, a fürdőhelyek kiürültek és

Nagy-Berlin várja a megváltást.

Talán ez a gondolatmenet vezette a külföldieket, akik az utolsó napokban sietve hagyták el a német földet. Vagy tíz nap óta szakadatlanul folyik ez a különös kivándorlás, a szállók üresek, Münchenből—Berlinig sietve csomagol minden külföldi, aki csak látogatóba jött német földre. De vannak, akik nem mehetnek, akik a háború után itt telepedtek le és Németország a második hazájuk lett. Itt vannak elsősorban az oroszok, a cári Oroszország egykori oszlopai, akik Berlinben szöttek eddig álmaikat hazájuk újalakulásáról. De itt vannak ezrével az idegeknek messze Keletről, Japánországból, Kínából, akiknek az bajuk, hogy el sem tagadhatják származásukat. Nem ok nélkül rettegnek ezek a külföldiek a közeli jövőtől. Mert ők a nagy lakásbiány közepette is értették a módját, mint lehet sokszor nagyszerű keretben idegen földön letelepedni. — Ők drágították meg Berlint, amennyiben két kézzel dobálták a pénzt, a mikor a tömeg bevételei viszonyai rosszabbodtak.

Japán, a megszünt nagyhatalom

(Ujabb földrengés, újabb pusztulás. — Az áldozatok száma három millió. — Tokio teljesen romokban hever. — Elpusztultak a külföldi követségek. — Amerika segítő-akciója.)

(Saját tudósítónktól.) A világ-háboru ütötte sebek lázában vonaglik még a világ, a pusztulás és rombolás művészetében még nem nyugodott meg az emberiség, de most az ő romboló és teremtő, maga a Természet szólalt meg és rettenetes katasztrófával sújtotta a fölkelő nap országát: Japánt. Szükszavu és szinte összefüggés nélkül való táviratok jelentik, hogy rettenetes erejű föld- és tengerrengés rázta meg Japán délkeleti partvidékét, hogy *állítólag hárommillió ember halt meg, ezer és ezer család vált hajléktalanná, óriási vagyonok pusztultak el és műkincsek mentek tönkre.* A kábel huzalok elszakadtak s csak a drót nélküli táviró köti össze Japánt a többi világrésszel. A tengerrengés a Tokió-öblön zugott végig s rettenetes erővel sújtotta Yokohamát és Asami városát. A rég mozduatlan és halottnak vélt Fuji környéke romhalmaz. Összefüggő és részletes beszámolót adni a Japán katasztrófáról lehetetlen, mert a hírszolgálat nem működik és csak a Csendes-óceánon uszó hajók szikratáviró-berendezése adja le a híreket San-Franciscónak, Shanghainak és Indiának. A föld légkörének megkerülésével jönnek a táviratok Európába. Legújabb távirati jelentéseink a következők:

Yokohama pusztulása.

Londonból táviratozzák: Egybehangzó jelentések szerint a katasztrófa a legnagyobb mértékben Yokohamát érte. A földrengés első jeleire több ezer yokohamai lakos a kikötőkben horgonyzó hajókra menekült, a hajók között volt a *Pacific Line* két nagy személygőzöse is. Elindulásukról Vancouverbe (British Columbia) még nem érkezett hír és attól tartanak, hogy a két hajó a kikötőben horgonyzó több hajóval együtt, a tengerrengés áldozata lett. Az üzleti negyed a lángok martaléka lett és a színházi városrész is elpusztult. Minden kelet és nyugat felé vezető kábel elszakadt.

Yokohama város alig ötven éves és voltaképpen Penny admirális parancsára épült, aki az Egyesült Államok hadihajóival 1854-ben kötött ott ki és kikötőt nyitott az amerikai és európai kereskedelemnek. Ő nevezte el a kikötő egyik legfontosabb öblét Mississippi-öblnek. Az európaiak a *Blueff* nevű városrészben laknak, amely hegyre épült és amelynek sorsáról eddig semmi sem érkezett. A város teljesen európai jellegű, csak a színház-utcák, ahol a mulatóhelyek központosulnak, veselik magukon a távol. Kelet jellegét. Yokohamában rengeteg a le-

buj és a csapszék, mert az Amerikából és Európából érkező matrózok rendszerint ott pihenik ki az ut fáradalmait. A város vízvezeték hálózatát teljesen szétrombolta a földrengés. A vízvezeték hálózat 1887-ben készült el és 28 mérföld távolságról, a Sagami-gavából közvetítette a vizet. A kikötő a pusztulás és gyász színhelye. Az elektromos művek, amelyeket 1905-ben fejeztek be, szintén elpusztultak. 200.000 ember hajléktalan.

A lángban álló Tokió.

A borzalmas szerencsétlenségről részletes hírek Tokióból sem érkeztek. De annyi bizonyos, hogy minden emberi képzeletet felülmúló katasztrófa történt. Egyes hírek szerint a tengerparton levő Shiba területen kívül *csaknem egész Tokió elpusztult.* Tokió szíve a kojimachi városrész, ahol a királyi palota van és körülötte a külföldi követségek. Az állami épületek és a minisztériumok ugyan csak a negyed köré csoportosulnak, itt minden épület kőből való és ez súlyosbította a borzalmas szerencsétlenséget. A császári palotát és a kojimachi területet a többi várostól egy csatornaöv választja el és egy másik jelentés szerint a tűz a csatornaövezetnél megakadt.

Az új palota, amelyben a császár és a császárné 1889 óta lakik, óriási kőfallal van körülhatárolva és meghívottakon kívül senki oda be nem léphet. Amit a Japán izlés és iparművészet csak megtremthet, az mind egyesült ebben a nagyszerű épületben. Japán legelső mesterei közreműködésével épült fel a mikadók palotája, a legnemesebb lakk és selyem díszítik termeit és a világ csodája volt a nagy étterem, amelynek terjedelme 500 négyzetméter. A fala és teteje aranylakk és selymeit a legkiválóbb mesterek szőtték. Az egyik elfogadóteremben volt a kiolói *Kawashima* negyven láb hosszú faliszőnyege, amely milliárdnyi értéket képvisel. — Hogy mindennek a kincsnek mi lett a sorsa, arról nem jött hír. — A rövid táviratok még azt is jelentik, hogy az arzenál felrobbant és hogy a császári színház elpusztult. — A Japán császári színház 1911-ben készült el és a modern Japán egyik legelőkelőbb intézménye volt. Szakított a régi Japán elvvel, hogy nők nem lehetnek színészek és színésznők kiképzésére szintiskolát rendezett be. Az iskola igazgatója *Nisino* volt. A régi Japán színházak tradícióit egyesítette az európai tanulságokkal és mintaintézményt teremtett.

A Reuter-iroda jelenti: Tokióban a tűznek sikerült féket vetni, az egész munkásnegyed elhamvadt.

Könnyebb összeszámolni az élőket.

— Ujabb földrengés. — Tokio elvesztette jelentőségét. —

Londonból táviratozzák: A Japánt elpusztító földrengés inéreteiben óriási. Tokió hétfőn még lángokban állt. A tűz oka az volt, hogy a gázcsövek eltörték és a kiömlő gáz lángra lobbant. *Majdnem valamennyi gyár és kórház a lángok martaléka lett.* A sasakoi alagutban összeütköztek a vonatok és lángba borultak a vasuti kocsik. *A vonatok utasai elevenen megégették.* Az uyerói vasuti pályaudvaron nyolcezer megrémült ember keresett menedéket. Egyszerre a pályaudvar épülete összeomlott és a *nyolcezer embert maga alá temette.* A tokiói öböl valamennyi világító tornya összedőlt és ezért a hajózás erősen van veszélyeztetve. Yokohamában és Tokióban rablók garázdálkodnak.

Londonból táviratozzák: A *Times*-nek jelentik *Osakóból:* Hétfőn hajnalban újabb földlökések vonultak végig Japánon.

Egész városok romokban hevernek az új katasztrófa következtében. Kamakura, Jokosuka, Ateina, Itó és Amakusa városok elpusztultak. Ezekben a városokban könnyebb összeszámolni az élőket, mint a halottakat.

San-Franciskóból táviratozzák: Nagaskiból jelentés érkezett, amely szerint *Tokió teljesen romokban hever. Semmi kilátás arra, hogy a legközelebbi évtizedekben újból felépülhetne és így teljesen elvesztette jelentőségét.* A „Nisi Nisin” osakai újság szerint *Japán fejlődése évekre vissza van vetve és nagyhatalmi szerepét elvesztette.*

Londonból táviratozzák: Az elpusztult városokban folynak a mentési munkálatok. Japán humánus barátai talál örök riválisában, Amerikában. A menekült lakosságot éhínség fenyegeti. A kínai kormány tárgyal a pekingi japán követtel élelmiszerszállításról. Az amerikai cirkálók a tengeren szikratáviró-stafétát létesítettek.

Hárommillió ember pusztulása.

Párisból táviratozzák: *Osakából* távirat szerint a földrengés *három millió embert pusztított el.* A halottak száma egyedül Tokióban háromszázezer ember. Pekingi jelentések a halottak számát kétfélmillióra teszik. Tokióban élelmiszervargások törték ki, a csendőrség kénytelen volt fegyverét használni.

Londonból táviratozzák: A külföldi követségek sorsáról eddig semmi hír sem érkezett. Tegnap érkezett meg az első szikratáviró jelentés, amely azt a hírt hozza, hogy *az összes külföldi követségek elpusztultak. Az összes követségek*

valamennyi személyzete áldozatul esett. Az elpusztult *Hamferfiak* között két japán miniszter is van. A katasztrófától sújtott városrészekben rablók garázdálkodnak. Yokohama közelében volt Izu sziget, amely teljesen eltűnt. A nagy sziget minden lakosával, épületeivel, kikötőivel nyomtalanul elveszett.

A Japán földrengések.

A földrengések történetében Dél Amerika és Japán a föld két legaktívabb területe. A Japán nép már majdnem természetesen tartja a földrengést és a statisztika szerint minden évben néhány száz földlökést jegyeznek föl. Tokió vidékén a leggyakoribb a földrengés és évenként átlag kilencvenhatszor rémit meg a Japán főváros lakói, akik mind az utcára rohannak abban a pillanatban, amikor lampionjuk mozogni kezd. Emberemlékezet óta a legnagyobb földrengés 1854 december 23-án pusztított Tokióban. A pusztulás számszerű adatait nem jegyezték föl. 1891 október 28-án volt egy másik irtóztos földrengés, de a mostani ezt felülmul, mert akkor csak 3000 ember és 100.000 ház pusztult el.

Japánban 1885 óta a legtehetősebb statisztikát vezetik a földrengésről és szinte tudományosan akaráják szemmel tartani a földrengés gócpontjait és megállapítani az időközöket, amikor egy-egy katasztrófa esedékes. Tokió meteorológiai obszervatóriumában vannak a világ legelőkelősebb szeizmográfjai. Az intézet vezetője, dr. *Omori*, a földrengés tudományának legnagyobb világtekintélye. Az egész államot sok száz megfigyelőállomással hálózták be, amely állomások mind figyelemmel kísérik az 51 működő Japán tűzhányót.

1880-ban alakult meg *John Milne* vezetésével a Seismological Society of Japan és a társaság működésének egyik eredménye a Japán építkezési rendszerben következtet fia. *Milne* megállapításai szerint egy oly földrengésgazdag országban mint Japán, feltétlenül szükséges, hogy a házak alapja teljesen el legyen különítve, mondjuk szigetelve a földfelülettől, mert a földfelület rengése sokkal nagyobb mint a mélyebben fekvő rétegé, ha sonlatosan ahhoz a tüneményhez, hogyha több billiárdgolyót egy sorban egymás mögé állítunk és az elsőt meglökjük, csak az utolsó mozdul el és a középső csaknem mozdulatlan marad. Hasonló okból veszedelmes szikráháttra, vagy közvetlenül a felületre építeni Japánban. Az utolsó állomásnál

negyedek és a tokiói állami épületek, valamint a császári palota is a szerint épült, súlyosított alapon és acélvázal.

Utcai harcok Tokióban.

Londonból táviratozzák: A tokiói brit követség sértetlen, a francia és olasz követség azonban elpusztult. Az amerikai követség sorsáról ellentmondó hírek érkeztek. Tokióban heves utcai harcokban megölték egy csomó koreait, akiket fosztogatáson, gyilkoláson és romboláson értek. A főváros népe éhezik és több helyen zavargásokban tört ki, amit a rendőrség és katonaság fegyverrel nyomott el. Yokohamában is nagyobb zavargások fordultak elő, amelyeket a hatóságok eddig még nem tudtak elnyomni.

Londonból táviratozzák: Tokióban szímet nélkül tart a heves utcai harc a katonaság és a fosztogatók között.

Londonból táviratozzák: Tokióból érkezett szikratávirat, jelenti, hogy a tokiói rendőrség becslése szerint a fővárosban ötszáz ezer ember halt meg és háromszáz ezer a rombadólt házak száma. Nagasaki jelentés szerint egész Tokió romokban hever és egyetlen épület sem maradt sértetlen.

Elsülyedt szigetek.

Londonból táviratozzák: Ide az a hír érkezett, hogy Bonin, Osoima és Enosima szigetek elsülyedtek. Yokohama mellett két szigetet szökőár pusztított el. Yokohama európaiaktól lakott külvárosában kökövön nem maradt. A kikötőben ezernél több külföldi veszett oda.

Sanfranciscóból táviratozzák: A tokiói egyetemi kórházban hat-ezer beteg pusztult el.

Pekingből táviratozzák: Hat amerikai torpedóuzó orvosokkal és ételmiszerekkel megrakodva Balmisból Yokohamába indult. A Japán régensherceg a segélyakcióra százmillió yent adományozott.

Pekingből szikratáviratozzák: A Bonin Archipelagos-szigetsorozat, amely Japántól nyolcszáz kilométerre van, kétezer lakosával elsülyedt.

A holttesteket tűzbe dobják.

Londonból táviratozzák: A Reuter-ügynökség becslése szerint Japán újjáépítéséhez egymilliárd angol font szükséges.

Londonból táviratozzák: Pekingi jelentés szerint Tokión és Yokohamán kívül még Odavare, Chibe, Koyama, Ito, Yokosuka és Stimoda városok is elpusztultak.

Newyorki szikratávirat jelenti: Tokióban kedden két új földlökést éreztek, amelyek a még éppen maradt házakat is megsemmisítették. Tokiót és Yokohamát katonaság zárta körül, a lakosság legnagyobb része a városokon kívül tanyázik. Kétfélmillió tonna rizs is elpusztult és emiatt van éhínség. Az utcán

heverő holttesteket az égő házakba dobálják, hogy ezáltal megakadályozzák a járványok kiterjedését.

Meggyilkoltak egy bécsi milliommost.

(A híres Eissler-cég főnökének tragédiája. — Unokaöccse a nagybátyja ellen. — Százmillió svájci frank helyett harminc millió osztrák korona.)

(Saját tudósítónktól.) Szenzációs gyilkosság híre érkezik Bécsből. Eissler Róbert fanagykereskedőt meggyilkolta az unokaöccse, Eissler Ottó. A világhírű Eissler-cég nevét akkor emlegették, amikor a magyar koalíció idején az akkori kormány vasúti talpfák szállításával bízta meg a magyar államvasutak részére. A koalíciós kormányt támadások érték a talpa-szállítás miatt, később azonban a botránnyá dagadt ügy elcsendesedett. Most ismét az érdeklődés középpontjába került az Eissler-cég egy szomorú eseménnyel kapcsolatban.

A cég Eissler I. és lesívére címen fejt ki gazdasági tevékenységet Bécsben. A cég tulajdonosai Eissler Róbert és fivére, illetve ennek törvényes örökösei, közöttük Eissler Ottó is, aki sokáig Karánsebesen élt. Eissler Ottó nem volt teljesen beszámítható és ezért nem vették be a cégbe, hanem harminc millió osztrák koronával végkielégítették, holott a likvidálás során százmillió svájci frank került volna felosztásra a cégtársak, illetve az örökösök között. Eissler Ottó a harminc millió osztrák koronából nem tudott megélni. A fiatal Eisslerlert annyira elkéséltette, hogy a nagy vagyomból ugyszólván kismiszték, hogy véres leszámolásra határozta el magát Róbert nevű nagybátyjával szemben, mert őt tartotta megrontójának. Gyilkos tervét az elmúlt hét csütörtökjén valóra váltotta. Eissler Ottó bement nagybátyja irodájába és közvetlen közelből két revolveréből rálőtt. A golyók nyomban megölték Eissler Róbertet. A bécsi rendőrség a gyilkost nyomban elfogta és megindította a nyomozást, a melyről a rendőrség azt a közlést adta ki, hogy a gyilkos két Browning-revolverrel támadta meg nagybátyját, aki éppen telefonon beszélt valakivel az irodájában. — Eissler Ottó egyszerre süttötte el a két revolvert és mind a két golyó halálos sebet ejtett a nagybátyján. A gyilkosság okáról tett vallomását nem közli a nyilvánossággal a rendőrség mindaddig, amíg meg nem állapítja, hogy a vallomás megfelel-e a valóságnak. — Azt azonban rendőri fölvilágosítás nélkül is sejtik, hogy üzleti természetű nézeteltérés volt közöttük. A világhírű Eissler-cégnek Eissler Róberton és Ottón kívül még két tulajdonosa van, akik szintén örökség útján jutottak a résztulajdonhoz: Molnár Viktor dr. néhai államtitkár özvegye, aki Budape-

Amerikai becslés szerint Tokió és Yokohama felépítéséhez két esztendő szükséges.

ten lakik és a Bécsben lakó Nikolics Melánia grófné.

A gyilkosság nagy szenzációt keltett az osztrák fővárosban, a hol úgy tudják, hogy a gyilkos Eissler Ottó nem rendelkezett azokkal a szellemi képességekkel, amelyek alkalmasak lettek volna arra, hogy társul bevegységbe. Nyilatkozik a cég is, amely azt mondja, hogy nem akarták anyagilag megkárosítani Eissler Ottót, ami kiderül abból, hogy Eissler Ottó 1919-ben egyezséget kötött nagybátyjával, amely szerint minden jogáról lemond a neki biztosított végkielégítés ellenében. — A gyilkost átszállították az országos törvényszék fogházába, ahol idegesen viselkedik. Egyáltalán az összes szimptomák azt látszanak igazolni, hogy Eissler Ottó nem épelméjű.

A válasz problémája.

(Egy asszony reflexiói.)

A *Közlemény* nemrég cikket közölt a válasról dr. Gabos Jenő aradi ügyvéd tollából. Az érdekes közlemény statisztikai adatokra és Anatole France szavaira támaszkodva azt fejtegette, hogy több a válasz a nő, mint a férfi hűtlensége miatt. Ma levelet kaptunk, amelyben egy asszony az alábbi érdekes reflexiót fűzi a közleményhez:

Érdekes lett volna több oly oknak a felsorolása, amely a nőt a hűtlenségre csábítja, érdekes lett volna tudni, vajjon a válasz grafikus képének a maximumát és minimumát milyen okok idézik elő? Vajjon tényleg igaza van-e Anatole France-nak, amikor ezt mondja: Ha egy nő házasságot tör, talán ösztönének engedelmeskedik? Igen szigorú kritika volna ez a „talán” szó nélkül és sokkal inkább vonatkozhatnék a férfi hűtlenségre. Lehetnek azonban okok, melyek ebben az esetben is védik a nőt. Ha a háborúból visszatért férjet az asszony megcsalta, mert ösztönének engedett, lehet ok a válasra, elítélhető, de nem szabad elfelejtünk, hogy akkor a nőtől, kit intellektuális tekintetben alacsonyabbrendűnek tartanak még a mai nap is a férfinnál, sokkal több intelligenciát, nagyobb lelkiértéket kívánnak, mint a férfitől, aki pedig talán a háboru ideje alatt minden lelkiismeretfurdalás nélkül nem egyszer megcsalta feleségét. Igaz, hogy a nőnek, ki kényes er-

kölcs tisztaságára, uralkodnia kell magán, mert hisz éppen ez az, mi őt erkölcsileg a férfi fölé helyezi, de, ha erre nem képes, nem szabad túlszigorúan nélni felette, utóvégre a nő is, — ha mindjárt asszonyi állat is — elmondhatja magáról: Homó sumi, nihil humani a me alienum puto.

Nem szándékom azonban egyáltalán védeni ily tekintetben a nőt. Sokkal inkább érdekelné az a kérdés, vajjon mincsenek-e olyan válási esetek, melyek a nők hűtlensége miatt mondanak ugyan ki, de amelyeknél feltehető a kérdés: hibásabb-e a nő, mint a férfi? A gondolkodó és érző nő válási esetére gondolok tehát, amikor a nő, ha házasságot tör, nem az érzelmeinek, hanem az érzelmeinek engedelmeskedik.

Isten a nőt azért teremtette a férfi oldalbordájából, hogy legyen neki az életben segítő társa. Az erősebb, a hatalmasabb, az értelmesebb férfi tehát a legmagasabb fórum szerint is segítő társra szorul. Segítő társra szorul fizikai és szellemi téren. Az intellektuális nő részt is kíván venni férje lelkivilágában, azt akarja, hogy érzelmeik és gondolataik közösek legyenek. De hány esetben marad ez csak pusztán akarás, hány férfi van ki előtt teljesen idegen felesége lelkivilága? — És ha a nőben ilyenkor vágy támad egy szerető, megértő lélek után s ha talál is ilyenre, ha úgy érzi, hogy azzal a másikkal a lelke összeforrt tudna, akkor rettenetes és emberfeletti erő kell ahhoz, hogy hű tudjon maradni urához. Számtalan át-síratott éjszaka, titkon ejtett könyvek s talán egész élete boldogsága árán vásárolja meg az urához való hűséget. Vajjon olyan nagyon büns-e az az asszony, ha ebben az esetben megcsalja az urát? Nincs-e neki is joga a boldogsághoz?

Van egy másik példa: A férfi az, aki megcsalja a feleségét. A nő nem gondolhat mindjárt a válasra, a legtöbb esetben ez reá nézve az existencia kérdése, de feltámad benne az ősi emberi érzés, a bosszú érzése: Ha te úgy, én is úgy, s amint alkalma akad, visszaadja a kölcsönt. Bünsőbb-e a nő, mint a férfi? A törvény erősebben sújtja a bűnre inspirálót, mint azt, ki a bűnt tényleg elköveti. A férfi könnyebben válhatik el feleségétől, mint ez az urától, mert már csak anyagilag is függetlenebb. A válási statisztika tehát, amely oly szigorúan ítél a nő felett, csak látszólagos és ha a törvény rideg paragrafusai közé egy kissé több megértést lehetne bevinni a női lélekkel szemben, akkor bizonyára nem mutathatná hűtelenebbnek Éva leányait a férfiaknál.

Hogy áll a leu?

Szeptember 5-én 100 leierért adták:
Nálunk:

- 2.50 svájci frankot,
 - 8.— francia frankot,
 - 16.13 szokolt,
 - 9000 külföldi magyar koronát,
 - 13000 tényleges magyar koronát,
 - 15500 belöldi magyar koronát,
 - 31.500 osztrák koronát,
 - 5.000.000 német márkát.
- Zürichben 2.52¹/₂ frankot
 Parisban 8.20 frankot
 Budapesten 9100—1010 kor.-t
 Bécsben 31.500 osztrák koronát
 Berlinben 6.500.000 márkát
 Belgrádban 43.— dinárt
 Londonban 980 fontot.

Békülés a betegágynál.

„S megszólal a szív, sírva panaszosan: jaj, nem ötödöt meg magad, fiam? ...”
 Kiss József: Az Anyaszív.

Megható és érdekes történet az, amelynek a középpontjában egy Aradról nemrégiben Magyarországra költözött urasszony áll. Az urasszonyt mindenki ismerte itt, előkelő társaságbeli összeköttetései kétségtelenül olyanok, hogy ezt a most aktuális történetet el kell mondani róla.

A hölgy — egy nagybirtokos felesége, — valami ismeretlen, bizonyára mélyreható ok folytán, elhagyta Aradon lakó özvegy édesanyjától. Nem lehet tudni, hogy mi zökentette meg anya és leánya között a harmóniát, de annyi bizonyos, hogy az aradi társaságokban sokat beszéltek erről a meglazult kapcsolatról, amely akkor sem vezetett kibékülésre, amikor már a földbirtokos Magyarországra költözött. A határok talán még inkább szétválasztották őket.

Tegnap az anya, aki most is Aradon lakik, táviratot kapott a vejétől. A táviratban az a kérelem volt, hogy az anya látogassa meg sürgősen a lányát, aki hirtelen súlyos beteg lett és állapotja aggasztó. Látni akarja az édesanyját, akit ezután kéret a betegágyhoz. Vágyódik az anyai kéz gyógyító erejü, enyhe simogatására: a békülésre.

S az anyai szív — annyi versnek és románcnak és regénynek örök témája: — egyszerre elfelejtette az évek szomorúságát. Sürgősen engedélyt kapott a magyarországi utra — utlevél nélkül és ma már ott ápolja a lányát a betegágyánál. Az anyai kéz simogatása bizonyára meggyógyítja a nagybeteg földbirtokosasszonyt és a sziveket — az anya szivét és a leányát — újra összeforrasztja majd egy békülő, meleg, örökszentségű anjai csókban. (f. t.)

Sport.

— Az aradi Toldi-club tisztújító közgyűlése. Tegnap tartotta a Toldi aradi atlétikai és sportegyesület ez évi rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozatának egyik pontja a club címének megváltoztatása és az alapszabályoknak megfelelő módosítása volt. A club új címe „Vulturul (Toldi)“ club lett olyformán, hogy a régi címet zárjelben viseli az új névvel együtt. A közgyűlés megválasztotta az új tisztikart, amely a következő: Elnök: dr. Nedelcu Miklós, ügyvezető-elnök: Neuländer Andre, alelnökök: Boar Mitá, Kócsy Jenő,

Stern Péter, titkár: Juhász Attila, jegyző: Kauten Lajos, pénztárnok: Kovács Lajos, számvizsgáló-bizottság: Robitsek József elnök. Barcza Miksa és Mandl Dezső tagok. Club-orvos: dr. Wolfner Gyula, ügyész:

Olaszország erős nagyhatalom.

(Mussolini nyilatkozik a konfliktusról. — Nem tűri a Népszövetség beavatkozását.)

Rómából táviratozzák: Mussolini miniszterelnök nyilatkozott a Daily Mail tudósítója előtt s többek között a következőket mondotta:

— Helyemben minden angol államférfi hasonlóan cselekedett volna. Még 1916-ban Franciaország nem kevésbé szigorú feltételeket szabott Görögországnak, amikor Athénben meggyilkoltak néhány francia mátrózt. Teljesen jogosan jártam el. A zálogot kezemen tartom, amíg feltételeimet tökéletesen, szó szerint nem teljesítik. Csak azután hagyom el Korfút. De jól tennék, ha sietnének a fizetéssel, mert ha a jövőhözre felfasztanák, határozatlan ideig maradok Korfuban.

— A Népszövetség célját tiszteljük, de tagadjuk azt a jogát, hogy Olaszország becsületét érintő ügybe avatkozzék. Ha eháram miatt a Népszövetség tiltakoznék, visszautasítanám azt. Meggyőződtem róta, hogy Görögország részes a gyilkosságban. Bizonyítékaim vannak erről. Jugoszláviának volt oka kikerülni az Olaszországgal esetleg felmerülő nézeteltéréseket. Itt az ideje, hogy valamely Kis Balkán-állam meg-

dr. Köves László. Ezenkívül megválasztottak még 12 tagu választmányt négy póttaggal. Szakosztály elnökök: Papp József (atlétikai), Czeller Jenő (evezős.) Fegyelmi bizottság elnöke: dr. Köves László.

tanulja, hogy Olaszország erős nagyhatalom.

Londonból táviratozzák: Anglia azt javasolja Olaszországnak, hogy bizza a konfliktus elintézését a nagykövetek tanácsára. Ez új vizsgálatot rendel el, amelynek tartama alatt Olaszország vonuljon ki Korfuból. A nagykövetek tanácsa teljes garanciát vállal a jóvátétel megadásáért.

Athénből táviratozzák: Az olasz misszió megnyilatkozásának ügyében indított vizsgálat eddig megállapította, hogy augusztus 30-án, a gyilkosság napján, Gogea albán bandafőnököt és Ghemal elfendit, az albán rendőrség főnökét látták a gyilkosság színhelyének közelében. Görög körök ebből azt a következtetést vonják le, hogy a gyilkosságot csakis az albánok követhették el. Alexandri görög külügyminiszter a külföldi sajtó képviselőit fogadta és kijelentette előtük, hogy mély részvétellel tölti el az a gyilkosság, amely görög földön történt. Az a meggyőződése azonban, hogy egyszerű véletlennél nem egyéb, hogy a gyilkosság görög földön játszódott le, mert a tettesek csakis albán kontátságok lehetnek.

Több vonat — Rosszabb postaszolgálat.

(Saját tudósítónktól.) Amióta az Arad-Nagyvárad vasutvonalat megnyitották, az aradi és temesvári napilapok szállítása súlyos nehézségekbe ütközik. Addig, amíg ez a vonal megnyílt az volt a vasúti postahivatal szokása, hogy a napilapokat a reggeli első vonattal elindították. Az előfizetők tehát lapjaikat még a délelőtti órákban, legkésőbb aznap délután kézhez vették.

Az Arad-Várad vonal megnyitása azonban ezt az eljárást gyökerében megváltoztatta. A lapok, — így szól az információk — másnap érkeznék meg a címzett-hez, ami azt jelenti, hogy a vonatok és járatok megszaporodása mellett az expedíciót a vasúti postahivatal a legkésőbb induló vonatra hagyja. Természetes, hogy így a reggeli lapok csak másnap érkezhetnek meg.

A közönséget, de a lapváltatókat is érzékenyen sújtó kérdésben telefonon kértük ki az aradi állomási postahivatal véleményét, a honnét ezt a választ adták:

— Az új rend mellett csak egy kalauzjratunk van, ez az, amely délután indul Nagyváradra. Ez viszi a lapostát is. Bucuresti intézkedett így, de lehet, hogy a jövő hónapban, amikor új postakocsiakat kapunk, ez az intézkedés megváltozik.

Egyébként is kijelenthetem, hogy a postakezelést a váradai állomási posta személyzete végzi.

Respektáljuk a bucaresti rendeltetést, a váradai személyzetet és az egyetlen egy kalauzvonatot, de mégis okszerű az a kérdés, hogy:

amíg nem volt arad-várad vonal, pontos lapszállítás történt, most, hogy van? most miért nem lehet az előfizetőknek a lapot a megjelenés napján kézbesíteni? Akárkin mulik, mulasztás, közügyben, a mint segíteni kell, sürgősen!

Irodalom, művészet

* A temsvári színház heti műsora. Csütörtök: Elefánt. Péntek: Aranymadár. Szombat: Bajadér.

* Az aradi városi színház rendes heti műsora. Csütörtökön: Fenevad (premier) A. bérlet. Pénteken: Fenevad, B. bérlet. Szombaton: Fenevad C. bérlet. Vasárnap: Levendula, bérletszünet.

* A kolozsvári primadonna budapesti vendégszereplése. Budapestről táviratozzák: A Pesti Hirlap szerint Kolbay Ildikót, a cluji színház kitűnő primadonnáját a budapesti Városi Színház hosszabb vendégszereplésre szerződtette.

* Az aradi színházról és a színházi bizottság. Arad város színházi bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen Róna Dezső színházgató betetjesztette az újonnan szerződtetett tagok névsorát. A színházi bizottság egy régebbi határozata értelmében ugyanis a bizottság döntésként, hogy a tagok megfelelnek-e az aradi színház színvonalának. Az ülés azzal az indoklással utasította vizsgáló a betetjesztett névsort, hogy a nevek mellé kell írni, hogy az illető tag milyen szerepkört tölt be? A színházgató helyáremelés iránti kérvényét a színházi bizottság legközelebbi ülésén tárgyalja.

* Az Elefánt mai timisoarai (temesvári) bemutató előadásáról lapunk péntek reggeli számában hozunk kritikát.

* Az aradi színház hírei. Elmarad a szombati díszelőadás! A Gloria sportegyesület ma tévrat értesítést kapott, hogy Károly trónörökös Aradra jövele szombadról elmarad és a fenséges vendég valószínűleg a hónap végén látogatja meg Aradot. A színház igazgatósága Károly trónörökös aradi látogatása alkalmából díszelőadást tervezett, amely most szintén elmarad és szombaton Cana vigjátéka, a Fenevad kerül színre. — Szépasszony kocsisa. A szezonnyitót követő operett-ünnepségek sorában a „Szépasszony kocsisá“ mutatja be jövő héten az aradi színház. A Szépasszony kocsisa a vig operettek műfajához tartozik és fülbemászó zenéjével, valamint nagyszerű helyzetképeivel a siker biztos garanciáját bírja. A színház teljesen új díszleteket állít be a darabba és Tompa Béla rendezői tudásával igyekszik az aradi bemutató színvonalát emelésére. A női főszerepet Kovács Kötő játssza és újabb alkalom lesz arra, hogy az új primadonna népszerűségét még jobban növelje. Nagyszerű szerepe van a darabban Tompa Bélának és Selmeczynek, valamint Gvözönek, Balogh Böskének, Pattantyusnak, Barna Sárának és Mészárosnak. — Névtelenek. A színház első drámai újítása a jövő hét keddjén a „Névtelenek“ 14 képből álló színmű lesz. A tehetős és be nem érkezett művész-sors paródiája ez a darab, egyszerű színpadi beállításban, mindvégig lebilincselő tartalommal. A férfit Darvas, a nőt Soltész, a zeneszerzőt: Mészáros, a színészt: Serreghy Andor, a naivát: Harmath Jolán, a komikát: Gömöry Emma, a gavallért Jávor Alfréd játssza a darabban. A rendezés munkáját Darvas Ernő végzi. — A Fenevad, Cana nagyszerű vigjátékának ma este lesz Aradon a bemutatója. A darab iránt a közönség körében nagyfokú érdeklődés mutatkozik, a színház pedig már teljesen felkészült, hogy a bemutatót teljes diadalra vigye.

* Aradi mozi-hírek. Az északi sark fitokzatos rejtélyes borzalmairól megrendítően hü képet ad az a hatalmas koncepciójú film, amely szerdán került bemutatásra az Urániában s még csütörtökön, pénteken és szombaton marad az Uránia mozgószínház műsorán. Az örök jég és hó birodalma annak a megrázóan érdekes drámának, amely az első jelenettől az utolsóig mélysegesen lebilincseli a közönség figyelmét és érdeklődését. — Vidám kacagás, derűs jókedv fogadta az Apolló szerdai előadásán színrekerült moziszekecses, a Szakállas embert, amely ötletes, bohókás témájával, frappáns és humoros jeleneteivel igazán nagy létszét vívott ki a maga számára. A nagy sikert teljes mértékben kiegyeztetette Biró Géza és Kolozsi Ilus szereplése, akik nagyszerű táncprodukciókat mutattak be a színpadon és filmen. A moziszekecs a 6 és fél 10 órai előadásokon kerül előadásra még csütörtökön és pénteken. Ugy a moziszekecs előadásokon, mint a többiekben is még elsőrendű mozi-műsort is ad az Apolló. A Vendetta (Vérboszu) kerül színre, idegrázó korzikai dráma Pola Negri, Harry Liedtke, Emil Jannings főszereplésével, s ezenkívül még egy kitűnő Fatty-bohózat is színrekerül. A moziszekecs-előadások helyaráll a kettős műsorra való tekintettel megsékelten emelte az Apolló igazgató-

HIREK.

— A pápai nuncius és az amerikai követ a királynál. Bucurestiből táviratozzák: Angelle Mario Duncii, az új bucurestii pápai nuncius holnap kihallgatáson jelen meg a király előtt, akinek átnyújtja akkreditáló levelét. Peter Jay, az Egyesült-Államok bucuresti meghatalmazottja ma kihallgatáson jelent meg Ferdinánd király előtt, akinek átadta az Egyesült-Államok emlékérmét. A kísérő le vélen szerepel Harding legutolsó aláírása.

— A hadügyminiszter Temesvárra. Mardarescu tábornok hadügyminiszter szemleutján ma délelőtt Temesvárra érkezett, ahol a 31. gyalogezredet inspirálta. A hadügyminiszter ma délután autóján Herkulesfürdőre utazott.

— Cuza fegyvertársa köruton. Codreanu Zalia, a jassyi liceum tanára és Cuza professzor legszűkebb fegyvertársa Temesvárra érkezett, hogy itt Cuza híveiről tájékozódjék. Az érdekes tanár, aki állandóan román viseletben jár, egész Erdélyt beutazza Cuza érdekében és valószínűleg holnap érkezik Aradra.

— Az angol alkonzulátustól, Timisoara, a következő értesítést vettük: „Az érdeklődők tájékoztatására közöljük, hogy az 1924. évi angol ipari vásárok április 28-tól május 9-ig a londoni White City-ben és május 12-étől május 23-ig Birminghamban tartatnak. Míg az előző években ezen kiállítások már február végén és március elején tartattak, addig a külkereskedelmi ressort jónak látta az 1924. évi ipari vásárok megtartásának idejét a fentiek szerint kitolni, mert a külföldi vevőknek alkalmat akar szolgáltatni arra, hogy az 1924. április 15-én megnyitandó British Empire Exhibitiont is megtekinthessék.”

— Visszatér az amerikai román propagandamisszió. Jovin György volt kormánybiztos, Gredinár lapirót és Oprea lelkész a „Fondatia culturala principele”-ról román kultúrtársaság a fél évműve Amerikába küldte, hogy ott a románok között propagandát fejtsenek ki. Jovinék husz román könyvtárt vittek magukkal, mind-egyike kétszáz kötetes és vittek Amerikába a koromázsi filmet. A misszió most érkezett haza és Jovin György lapunk munkatársa előtt megdöbentő képet rajzolt az amerikai munkáviszonyokról. A volt kormánybiztos óva int mindenkit attól, hogy Amerikába vándoroljon szerencsét próbálni, mert tapasztalatai szerint a mai viszonyok között elviselhetetlen nélkülözés várja Amerikában a kivándorlókat.

— Szegeden is toboroztak. Budapestről táviratozzák: A toborzók ellen lefolytatott rendőri nyomozás megállapította, hogy a toborzók Szegeden és környékén is próbálkoztak lovascsapatokat szervezni.

— Oló foglalkozással bíró egyének könnyen elkerülnek a sok üléskellemfen következményeit, ha időnkint egynéhány napon át a Koprok, az ideális, jóízű csokoládé hashajtót szedik.

Háztulajdonosok nemzetközi akciója.

(Párisban kongresszus lesz. — Meghívták az aradi és temesvári szövetséget.)

(Saját tudósítónktól.) Párisban a Millerand köztársasági elnöksége és Poincaré miniszterelnök elnöklése alatt tömörült háztulajdonosok nagyszabású akcióba kezdtek. A párisi háztulajdonosok szövetsége kezébe vette az európai országok koraórozott jogu háztulajdonosainak sorsát és nemzetközi akciót indít a sérelmek orvoslására és a háztulajdonosok jogainak nemzetközi biztosítására. A háború alatt és az utána következő időkben, mind a mai napig megvonták a háztulajdonosok szabad rendelkezési jogát a kón-tinens háborút viselt országaiban, de néhány semleges államban is. Kormányrendeletek szabják meg, hogy mennyi bért követelhet bérlőtől a tulajdonos, a lakáshivatalkó igen gyakran nem engedték meg a háztulajdonosnak, hogy saját házába beköltözködhessék és lakóit sem válogathatta meg.

Ezeket a korlátozásokat a tulajdonjog elleni sérelemnek tekintik a háztulajdonosok és a tulajdonjog biztosítását kívánják nemzetközi akcióval elérni.

A párisi háztulajdonosok szövetsége körlevelében hívta meg több európai ország fővárosaiban székelő országos háztulajdonos szövetségeket, hogy az ország több háztulajdonos-szövetségeivel egyetértésben küldjenek delegátu-

— Tettenért házardjátékosok. Slegian Virgil timisoarai (temesvári) rendőrfelügyelő kedden éjjel a Lloyd-kávéház szuterén helyiségében tettenért egy hátfagu társaságot, amint nagyban „nassvasi“-t játszott. Az asztalon tizenötezer lei fektett, de a tettenért játékosok hirtelen zsebre vették a pénzt, amit ilyenformán nem sikerült elkobozni. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

— Tutankhamen-buza Magyarországon. Budapestről táviratozzák: A Tutankhamen sírjából talált buzából minden agrárország, köztül Magyarország is kapott. A Magyarországnak juttatott búzát a fehérmegeyi Baracson vették el és a termést most aratták le.

— A „Margareta” kalapszalón párisi összeköttetései. A „Margareta” kalapszalónnak Str. Alexandri (Salacz-u.) sikerült az, amit még egyetlen kalapüzlet sem tudott megvalósítani: direkt összeköttetést létesített négy előkelő párisi kalapüzlettel, amelyek a következők: Maison Leurs (10. Rue Royale) Ester Beauchamps (Rue Fontainebleau) Claude Tardieux (Boulevard des Invalides) és Maison Lafittes (Rue de le Paix.) Ez a négy párisi kalapszalón eredeti modelljeit küldte el Aradra. A modellek közül néhány már megérkezett, a modellek zöme a jövő héten jön. A már megérkezett modellek a párisi őszi és téli kalapdivat szenzációs újításait tüntetik fel. A modellek a mai naptól kezdve megtekinthetők.

sokat egy Párisban tartandó nemzetközi háztulajdonos kongresszusra. A kongresszus előtanácskozásai és szakértekezletei október 22-én kezdődnek Párisban a Quai D'Orsayn és a háromnapos előértekezlet után október 25-én kezdődnek meg a nemzetközi kongresszust, amely a tervezet szerint 3—4 napig tartana és arra Németország nem küldhet ki senkit.

Romániában a háztulajdonosok nincsenek országos tömörülésben, de a bucurestii háztulajdonos szövetség továbbította a meghívást a romániai városokban levő helyi szövetségekhez, így az aradi és temesvári háztulajdonosok szövetsége is megkapta a körlevelet és a részletes programot tartalmazó meghívást.

A háztulajdonos szövetségek minden valószínűség szerint kivétel nélkül elfogadják a meghívást és október második felében elküldik delegátusaikat a párisi nemzetközi kongresszusra. Ez ügyben beszélgettünk Steinitzer Pál dr. aradi ügyvéddel, az aradi háztulajdonosok szövetségének titkárával, aki az aradi delegátusokra vonatkozólag a következőket mondotta:

— Csak tegnap érkezett meg a levél és eddig még nem beszélhettem erről az elnökséggel. Minden valószínűség szerint én utazom el Párisba, mert a francia nyelvet beszélem és Párisban rokonaim vannak.

— Tallian Andor meghalt. Aradon még bizonyára sokan emlékeznek vizeki Tallian Andor nyugalmozott vezérőrnagyra, a volt monarchia egyik legjobb lovasára. Több mint husz esztendeje, hogy az akkori szegedi honvédszázad aradi osztályának kapitányi rangban parancsnoka volt. A jovialis katonatiszt rokonzenének örvendett Aradon, ahonnan nemsokára elhelyezték. Azóta gyors egymásutánban lépett elő és a háborúban már vezérőrnagy volt. Az összeomlás után nyugalomba vonult és szülőhelyére, Török-Kanizsára költözött, ahol birtokán gazdálkodott. Augusztus 24-én hosszas szenvedés után 68 éves korában meghalt Tallian Andor. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

— Bécsi gyermekek hazatérése. A bécsi gyermekeket hazaszállító vonat Bécsből szeptember 11-én indul el és 12-én érkezik Aradra. Az indulás Bécsbe 15-ikéről 16-ikára virradó éjszaka fog megtörténni. Az Aradon és környékén elhelyezett bécsi gyermekek gyámszülői felkértek, hogy a gyermekeket szeptember 15-én délután legkésőbb 2 órára az aradi állomásra hozzák. A gyermekeknek meg van engedve, hogy 25—30 kgr. élelmiszert az utra magukkal vigyenek. Bővebb felvilágosítással az „Arader Zeitung” Arad, Strada Soarelui 4—7. szolgál.

— Rosszalásra itélt püspök. Esztergomból jelentik: Csernoch. János bíbornok-hercegprímás tudvalevőleg sürgős vizsgálatot indított a budavári Mátyás-templomban történt filmbojtrány ügyében. A vizsgálat eredményeképpen a hercegprímás Nemes Antal címzetes püspök-plébánoshoz

szigorú liangu leiratot intézett, a melyben megállapítja, hogy a plébános a filmfelvétel ügyében feületesen, gondatlanul járt el és kötelesség mulasztulást is elkövetett. Ezért főpásztori rosszalását fejezi ki és megrovásban részesíti.

— Az aradi rendőrségről. Jakab Lajos aradi lakos ma délelőtt feljelentést tett az aradi államrendőrségnél, hogy több ezer leit tartalmazó pénztárcáját az aradi főpostán táviratfeladás közben kilopták zsebéből. A rendőrség megindította a nyomozást. — Beregszászi Lajosné feljelentést tett Frank Pével kereskedő ellen, aki tanulójától lopott árukat vásárolt. A nyomozás megindult.

— Egy gyufaszál hét bani. Sok oldalról hangzik a panasz, hogy a legutóbbi időben a timisoarai (temesvári) gyufagyár által forgalomba hozott gyufaszkatulyák konganak az ürességtől. Alig néhány gyufa unatkozik egy-egy dobozban. Mi magunk is kaptunk egyet, melyben 10, azaz mond tíz darab gyufa volt. Ilyen körülmények között jogos a közönség panaszja és érthető a kivánság, hogy pénzért teli skatulyát kapjon, mert az még sem járja, hogy egy szál gyufa hét baniba kerüljön.

— Megmérgezte a háziasszonyát. Bakin Edéné temesvár-gyvárosi lakos háztulajdonosnőjének, Weiszmann Jakabnénak levešébe egy óvatatlan pillanatban sósavat csempészett. A sósav felmarta Weiszné száját, de sérülése nem súlyos. Bakinnét, aki háziasszonyával lakásügyből kifolyólag már hosszabb idő óta hádlában áll, letartóztatták.

— Az Aradvidéki Fatermelő r.-t. megvásárolta Hegedüs Ferenc biztosiási vezérképviselő aradi házá, amely a Bul. Dragalina 4 (Apponyi-örut 2.) szám alatt van. A vételár egymillió lei. Az Aradvidéki Fatermelő r.-t., amelynek központi irodája Kisjenőn van, most Aradra költözik és a megvásárolt házban helyezkedik el. A központi irodát Dénes Izor igazgató fogja vezetni, akinek lakása is a megvásárolt modern házban lesz.

— Cép- és gyorsírási tanfolyam szeptember 17-én kezdődik Bodnár irógépvállalatánál Aradon a főpostával szemben.

— Nagy tűz a bucurestii vasúti műhelyben. Bucurestiből táviratozzák: Tegnap éjjel egy óra körül a CFR. központi műhelyében tűz ütött ki. A mentési munkálatokra a főváros összes tűzoltóit kirendelték. A tűz azonban gyorsan elharapódzott úgy, hogy lokalizálni csak a reggeli órákban sikerült. A mentési munkálatokat Tancred Constantinescu CFR. vezérigazgató is végignézte. A kár ezideig ismeretlen.

— Eleplezett utlevél-gyár. Bucurestiből táviratozzák: Brailában egy titkos utlevél-gyárat fedeztek fel, ahol nagyban gyártották a külföldi utazásokra szóló utleveleket. Több rendőrtisztviselőt letartóztattak.

— Csaló állomásfőnök. Bucurestiből jelentik: Az ügyészség elrendelte a chitillai állomásfőnök helyettesének letartóztatását, mert bebizonnyitást nyert, hogy több csalásnak részese.

— Dr. Winnand-féle hársfaméz-cukor a legjobb szer köhögés és rekedtség ellen. Ügyeljünk a névre!

— Fodor-féle nyilvános magániskolában a beiratkozások szeptember hó 6-áig Str. Georghe Popa (Ferdinánd-utca) 3.

Figyelem! Női kalapujdonságok! Eredeti gyári árak! Reiner György női divatruház

Kérem kirakataimat meglátogatni! Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1. szám

MAGYAR FEJEK.

Törzs Jenő —

a Renaissance-ban,

(A Közlöny budapesti tudósítójától.) Budapesten kétségtelenül Törzs Jenő a légnépszerűbb karakterszínész. A Magyar színháznak évek óta favoritszínésze olyan nyira, hogy az igazgatóság nem is mert nála nélkül darabot kihozni. Népszerűsége vetélkedik bármelyik primadonna közkedveltségével. Törzs 1887-ben született. Husz éves korában lépett fel először 1907-ben az akkori Thalia színpadán és színes hangjával, érdekes egyéni felfogásával és rokonszenves színpadi megjelenésével csakhamar jelentékeny sikereket aratott. Később átkerült a Magyar színházba, ahol egymásután nagy szerepeket kapott és rövidesen kedvence lett a közönségnek. 1910-ben, 23 éves korában feleségül vette Forrai Rózsit, az ismert komikát, akivel ma is példás életet él. Az utóbbi években a Magyar-színház valamennyi nagy darabjában játszott és népszerűsége a háború óta még növekedett. 1922-ben mint drámaíró is bemutatkozott a közönségnek. A Magyar színház színehozta a Vademberek című drámáját, amelyet Bárony Dezső társaságában írt.

A darabban Törzs és Darvas játszották a főszerepeket, a színház mindent elkövetett, hogy diszes kiállításal és ötletes rendezéssel megkedveltesse a darabot, de ez mitsem használt. A Vademberek megbukott és ez egyelőre elvette Törzsnek a kedvét a drámaírástól. A magyar színház az utóbbi időben minden darab főszerepét Törzsnek osztotta ki. A művész eljátszotta a II. Lajost a tragikus ifjú királyt és eljátszotta a válópörös ügyvédet, Vajda Ernő mulatságos figuráját. Más színész talán örült volna, hogy minden szerepet ő játszhatik, de Törzsnek ambíciói vannak és ezért az idén általános meglepetésre otthagya a gazdag és előkelő Magyar színházat és átment az ifjú Renaissanceba.

— Művészi céljaim vannak és ezeket csak itt tudom elérni. A Magyar színház egy nagy üzleti vállalkozás, ahol a kasszaraport dönti el a repertoárt. A kasszaraport pedig úgy döntött, hogy én én mindég és mindenben fellépjek. Én nem akarom ezt. Azt akarom, hogy évente két-három nekem való szerepet játszassak, de olyanokat, amelyek tökéletesen kielégítik művészi ambíciómat.

Törzs első fellépésénél úgy látszik megtalálta önmagát. A Renaissanceban a Trónörökös című szerepében debütált és hatalmas sikert aratott.

LEGUJABB.

Huszmilliárd font Japán kára.

(Elsülyedt hadihajók. — Elpusztult európaiak.)

Sanfranciskóból táviratozzák: Az amerikai cirkálók Tokióban 350 ezer elpusztult három és félmillió halotton kívül kétmillió hajléktalant állapítottak meg. Az elsülyedt hajók száma még ismeretlen, de a két legmodernebb csatahajó legénységével együtt odave-

szett. Huszmilliárd angol fontra becsülik azt az anyagi veszteséget, amelyet Japán szenvedett. A halottak között van Jokohimai japán császári herceg, az amerikai főkonzul a feleségével, az angol konzul és rengeteg európai állampolgár.

Anglia megvédi a Népszövetséget.

(Megütközést keltett Mussolini nyilatkozata. — Jutalom a gyilkosok kézrekerítőinek.)

Párisból táviratozzák: A nagy követi konferencia ma tárgyalta az olasz-görög konfliktust. Mussolininek az olasz minisztertanácsban tett éles kijelentései angol és francia kormánykörökben megütközést keltettek. Anglia teljes egyetértésben Franciaországgal elkötelezte, hogy a Népszövetség illetékességét és tekintélyét a végső-kig megoltalmazza. Az angol és francia döntő tényezőik megütköztek Mussolini ama legújabb kijelentésén, hogy Olaszország Korfuban marad, amíg követeléseit az

utolsó befűig teljesítik. A Népszövetség erőtlensége esetén számolni kell azzal, hogy Anglia és Franciaország együttesen fogják kieresztani Kóru kiűritését. Az angol tengerészeti miniszter, aki a Balkánon tartózkodik, azt jelentette Baldwin angol miniszterelnöknek, hogy Kóru tartós megszállása Anglia földközi-tengeri helyzetére képtelen állapotot teremtene.

Athénből táviratozzák: A görög kormány egymillió drachma jutalmat tűzött ki az olasz bizottság gyilkosai kézrekerítőinek.

Közgazdaság.

Megszilárdult a devizaforgalom

A néhány napos lanyhaságot ma némi szilárdság váltotta fel, ami a leu mai 5 pontos párisi esésével van összefüggésben. A leu további esésére számítók erős keresletet indítottak, de a kínálat teljes hiánya miatt a tegnapi árat alig emelheték. A devizák áraiban Bucuresti, Temesvár és Arad között még ma is nagyobb eltérések vannak, ami a külföldi devizapiac bizonytalanságát jellemzi. Zürichben ma a márka újabb nagy arányú esést szenvedett és a francia frank szintén veszített értékéből. A magyar korona ma vissza nyerte tegnapi veszteségét.

Aradi valutaárak. (Szeptember 5.) Francia frank 12.50, svájci frank 40, dollár 227, dinár 2.25, szokol 6.20, márka 0.000080, lira 9.50, angol font 1000, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0033. — Kifizetések: Budapest külföldi 90, belföldi 145, Bécs 315, Berlin 0.000060, Prága 6.65, Zürich 40.25, Milánó 9.55, London 1015, Páris 12.60, Newyork 225, Belgrád 2.45.

Temesvári valutaárak. (Szeptember 5.) Berlin 0.000020, Newyork 222, dollár 224, London 1010, angol font 1000, Páris 12.40, francia frank 12.60, Zürich 40.10, svájci frank 39.50, lira 9, Prága 6.60, szokol 6.35, Belgrád külföldi 2.35, belföldi 2.25, dinár 2.20, Budapest külföldi 155, magyar korona 130, Bécs 319.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Szeptember 5.) Kifizetések: Páris 12.45, Berlin 0.000060, London 1000, Newyork 220, Milánó 9.50, Zürich 39.80, Bécs 32, Prága 660, Budapest 0.0150. Valuták: Napoleon 800, márka 0.000050, léva 1.75, török lira 1.15, angol font 980, francia frank 12.20, svájci frank 40, lira 9.25, drachma 3.60, dinár 2.10, dollár 223, lengyel márka 0.0010, osztrák korona 0.0032, magyar korona 0.0085, szokol 6.60.

Zürichi nyitás (Szeptember 5.) Berlin 0.000037, Newyork 555.50, London 2515, Páris 31.15, Milánó 23.6250, Prága 16.50, Budapest 0.031250, Belgrád 5.85, Bucuresti 2.5250, Varsó 0.0024, Bécs 0.007825.

Zürichi zárlat. (Szeptember 5.) Berlin 0.000029, Amsterdam 218, London 2513, Páris 31.15, Milánó 23.5750, Prága 16.55, Budapest 0.031250, Belgrád 5.85, Bucuresti 2.5250, Varsó 0.0024, Bécs 0.00783750, Szófia 5.2250.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Szeptember 5.) Napoleon 69200, Amsterdam 7510—7950, Belgrád 205—218.20, Berlin 0.0011—22, Bucuresti 90 102.10, lei 91 103.10, London 87000—91400, angol font 87500—91900, Milánó 815—870, lira 825—880, Newyork 19200—20300, dollár 19500—20600, Páris 1080—1146, francia frank 1095—1161, Prága 575—619, Varsó 0.0825—9.90, Bécs 0.2730—2950, Zürich 3440—3660, svájci frank 34603680.

Budapesti értékpapírpiac. (Szeptember 5.) (Ezresekben): Magyar Hitel 1000—1100, Salgó 835, Általános szén 3100, Osztrák Hitel 195—200, Mezőhegyesi cukor 415—420, Ingatlanbank 570, Hoffierr 300—310, Angol-Magyar 230—235, Öttermék 560, Lloyd-Bank 57—58, Ganz-Danubius 33—35.000, Festi Hazai Takarékpénztár 11.500, Georgia 1380—1400, Pamut 380—400, Interrexim 60—70, Karton 145—150, Kühne 115—120, Lipták 55, Fegyver 1250, Ganz-Vilamos 7500, Konkordia 120—125, Budapesti Gőzmalom 245—250, Izzó 650—700.

Ludovic PÁLINKÁS Lajos

villanyberendezési tiszte 18304

Arad Str. Brancovoiu (Földes-patika kapujával szemben.) Vállalja minden e szakba vázó munkák készítését, javítását és átalakítását a legpontosabb kivitelben jutányos árral.

Hölgyeknek mindennapi használatra.

Úraknak borotválkozás utánra

ajánljuk a

HELACITOT

Izzadó fényes zsiros arc, egyszeri lemosásra csodás szép lesz, mintha valami lálehet finomságu harmattal volna bevonva. (Mitesszer) atkák pár nap alatt elmúlnak. — Legártalmatlanabb arczsépítő. — Készíti:

Dr. Földes és Hehs Margitrore gyára
Budapest, I., Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micalaca. 18868

Eladó,

esetleg bérbe is kiadó teljesen ujjonnan felszerelve hét járatos nyersolaj motorral olajmalommal és nagy sertés hízalával. Csak személyesen tárgyalok helyszínén.

Joánás,

Simandul de sus. 4895

Arcod bőre hogyha

Nagyon zsiros

Kaiser-Borax

Jó hatása biztos.

I-13676

Gyönyörű kötött női ruhák érkeztek Lei 520.—, valamint legújabb divatu Jumperek (bluzok) kötött kabátok, sálak, szvetterek, garnitúrák, harisnyák feltűnő olcsó árban kaphatók.

Szabolcsi si Klein divatüzletében, Arad, Matyas 42 ?

**Oszti felöltő- és ruha-
ujdonságok megérkeztek:**

JULIU PLESZ GYULA

óghoz, Arad, Str. Col. Piriol (Vörösmarty-u.) 3., a színház hátsó bejáratával szemben. :: Külön mértékostály. Saját angol és francia divatszalon. :: Olcsó szolid árak. :: Dús választék. :: Kérem a névre ügyelni!

Hirdessen az

„Aradi Közlöny”-ben,

és hirdetése megjelenik a

„Bánáti Közlöny”-ben is.

Apró hirdetések.

Levelezés.

MAGYARORSZÁGRÓL jött független fiatal asszony szeretne megismerkedni igazi uriemberrel, ki őt anyagilag gavallérosan támogatná. Csak teljes című levelekre válaszol. Leveleket „Kényszer lépés” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kér. 5061

Alkalmasság.

BEJÁRÓNÓ reggel 8-tól 10-ig takarításra felvétetik Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) földszint, balra az udvarban. 500

SZORGALMAS mindenes takarításban gyakorlott, felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4718

EGY jó házból való fiút tanulónak felveszek. Bloch-papírüzlet, Arad. 5010

TANONC FELVÉTELEK teljes ellátással lakatos és vízvezeték szerelőnek Timisoara (Temesvár) Csillag-u. 27. 8

ZERINDUL-MAREI (Nagyzeréndi) gőzmalom azonnali belépésre főmolnár keres. Személyes, vagy írásbeli ajánlatokat kérünk. 14001

MAGYAR, VAGY NÉMET intelligens leány kerestetik vidékre hat éves fiamhoz, ki a háztartásban is segídezne. Dr. Goldzieher Mártonné Chisineu (Kisjenő). 5053

KISEBB családhoz mindenes leány ajánlkozok. Cím Aradi Közlöny kiadójában. 5058

ELARUSITONÓ, románul tudó felvétetik Szabolcsi és Klein divatüzletében Arad, Str. Metianu 2. 13961

KÉT ÉS FÉL éves leánykám mellé német kisasszonyt keresek. Csakis elsőrendű bizonyítvánnyal rendelkezők jelentkezzenek. Cím Kelet hírlapirodában, Arad. 14011

INTELLIGENS asszonyt házvezetőnőnek azonnalra keresek. Cím Aradi Közlöny kiadójában. 5062

Vétel és eladás.

VÁSZON-ERNYŐ üzletbejárat fölő, használt, de jókarban, hozzá való teljes vasfelszereléssel eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5000

ELEGÁNS utazóbőrönd, ebédli divány, ággy, éjjeli szekrény, íróasztalok, kis divány 2 székkel, ezüst retikül, kézimunkák, függönyök, női ruhák, dísz tárgyak, fehérneműk, stb. eladók. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. emelet, jobbra. 1000

EGY szőlőprés, borszivattyú és turfaclosette vadonatúj eladó. „Comissio” Arad, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban. 5007

ANTIK tárgyakat, díszműveket, kézmunkákat, függönyöket, szőnyeget, fehérneműt stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

MOTOREKE háromvasu autotraktor gépezés bódéval sürgősen, olcsón eladó. Rákóczy, Arad, Strada Velichu (Lipót-utca) 10. 5056

KOMPLETT, masszív diófa hálószoba, sodrony lószőrmatraccal, tükkörrel, egyéb butor eladó. Arad, Bul. Carol I. 42. (Erzsébet-körút 20.) II. em. 12. ajtó. 5054

EGYSZERŰ olcsó ebédli eladó. Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 39. 5060

GARANTÁLT pocokfogó foxterier kutya megvételre kerestetik. Cím Wallinger hirdetőjében. 13321

FÉNYKÉPEZŐ és fényképnagyító gép eladó. Érdeklődni Deutsch Testvérek üzletében, Arad. 5063

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szírnaszőnyeget, ezüst gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyeget, festményeket, műtárgyakat, régi fűzőt és legmagasabb árban vásárolunk a legmagasabb munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

HÁLÓSZOBA, konyha butor, függönyök eladók. Cím Aradi Közlöny kiadójában. 5050

Lakás.

BELVÁROSBAN 2-3 szobás lakást lelépéssel, esetleg magánháza megvételre, vagy bérbe keresek. Arad, Strada Seminarului (Sina-utca 1a) 5059

FIATAL, gyermektelen házaspár kétágyas butorozott szobát keres október 15-re. Címeket Kelet hírlapirodába Arad kér. 14011

Arany — ezüst tárgyakért **Reiner József** ARAD, a Lutheránus templom mellett. a legmagasabb árt fizet

MANOMETER

és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal:

Gáspár műszerész, Arad, Str. Horia No. 1.

Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt vissza küldöm. **Telefon 315.**

Régi fogat, tört **ZINNER** ékszerész, Arad, Str. aranyat vesz: **Metianu (Forray-u.)**

Komplette fast neue „Vera” Nr. 1110.

SELCHEREI-EINRICHTUNG

für elektrischen Betrieb 5014

Zu Verkaufen.

SAMUEL WOLFF, Hermannstadt, Neugasse 31.

BELVÁROSI kétszobás lakásomat elcserélném hasonlóval. Cím Wallinger hirdetőjében, Arad. 13321

Ingatlan.

TELKET, 3-400 ölet, 16 helyen, lehetőleg vasút közelében, megvételre keresek. Ajánlatokat „Sürgős G. B.” jellegre Aradi Közlöny kiadójába. 5021

FÖLDSZINTES HÁZ azonnal elfoglalható lakással, 2 melléképülettel, két utcára szülő telekkel a Piața Catedrală (Tökölly-tér) és a szerb-templom közelében 150.000 leiert eladó. Bettelheim-ügynökség Arad, Piața Imperator Traian (Attila-tér) 1-2. I. em. 5086

SÉGÁBAN Calea Aurel Vlaicu (Neuman Samu-ut) 53. számú ház 3 szobával, 2 konyhával, melléképítményekkel, nagy kerttel, szabad kézből eladó. Értekezni ugyanott. 5041

VALKÁNYI HATÁRBAN 90-122 kat. hold prima szántó előnyös feltételek mellett azonnal eladó. Cím Aradi Közlöny kiadójában. 5048

SÉGÁBAN 200 öles telek szőlővel, gyümölcsfákkal beültetve, olcsón eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13928

NAGYFORGALMU utcában sarok magánháza kitűnő menetelű fűszerüzlet, trafikkal és korcsmával, háromszobás lakással, visszavonulás miatt eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13928

LIPOVÁN P6-uton levő 30.000 leit jövedelmező bérházam elfoglalható lakással eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében, Arad. 13320

Ellátás.

INTELLIGENS. Idősebb urinőnél iskolás gyermekek teljes ellátásra felvétetnek. Cím Aradi Közlöny kiadójában. 4892

ROMÁN GIMNÁZIUM VIII-ik osztályának tanulója és egy román felső kereskedelmi II-ik osztályos tanuló ellátás ellenében instruktornak ajánlkozik. Címeket Aradi Közlöny kiadójában kérnek. 5055

Hirdessen a

„Bánáti Közlöny”-ben

és hirdetése megjelenik az

„Aradi Közlöny”-ben is

TELJES ELLÁTÁST zongoratanítással, francia és német nyelv oktatással kaphat uri családnál két 12-14 éves fiú, vagy leány tanuló. Cím Aradi Közlöny kiadóhivatalában 4873

GIMNÁZIUMBA, vagy kereskedelmi járó urileányt teljes ellátásra fogadok Cím Kelet hírlapiroda Arad. 14014

EGY iskolás fiú, esetleg leány, ellátásra kaphat Mladin nyugalmazott alispánnál Arad, Strada I. P. Desseanu (Révay-utca) 10. 5064

Üzletek.

KÉNYELMES megélhetést biztosító belvárosi kis élelmiszerüzlet 16.000 leiert eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13928

JÖMENETELŰ divatárúüzletemet visszavonulás miatt eladom. Cím Wallinger hirdetőjében, Arad. 13321

Franzensbadi iszap Timisoarán 14010

A világhírű franszenbadi ásványiszap rövidesen és biztosan gyógyító reumát, köszvény és osz. Egy teljes kurára utasításokkal 260-Lei utánvétel mellett kapható a franszenbadi lerakotnál A. Ferenczi, Timisoara, Strada Bonáz 14

In sämtlichen **FARBEN**

für Handel Industrie u. Gewerbe unterhält umfangreiches

LAGER

Arzberger, Schöp & Co. G. m. b. H.

Eisenach (Deutschland)

Anfragen sind zu richten an unseren Vertreter Herrn

J. DAVID,

ARAD, Str. Giorogariu 15. (Vécsey-utca) 7. 4745

„EGOL”

cipőkrém, kékítő, fémtisztító felülmúlhatatlan minőségben már 1 drb. vételnél is gyári áron kapható: **MERCEDES-nél, ARAD**

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépén. Kiadóhivatalában: Aradi Közlöny nyomdája.